

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/335/2021
Identifikačné číslo spisu: 3718201426
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:3718201426.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Martina Holiča v spore žalobcu: U. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom F., Q., zastúpeného JUDr. Darinou Kučerovou, advokátkou so sídlom Železničná 90/12, Považská Bystrica, proti žalovanej: Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Račianska 71, Bratislava, o zaplatenie 126.234,47 eura, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 3C/28/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 6Co/7/2020-167 z 26. novembra 2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou podanou na Okresnom súde Považská Bystrica domáhal náhrady škody, ktorá mu vznikla vydaním uznesenia vyšetrovateľa Prezídia PZ, ÚBOK o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia z 19. decembra 2007 pre zločin ublíženia na zdraví formou spolupáchateľstva v štádiu prípravy. V súvislosti s týmto trestným stíhaním bol žalobca zadržaný a vzatý do väzby, ktorá trvala od 19. decembra 2007 do 14. augusta 2008. V trestnom konaní bol žalobca rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne, ako súdu odvolacieho, spod obžaloby oslobodený, nakoľko nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol stíhaný.

2. Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom č. k. 3C/28/2018-145 zo 17. októbra 2019 žalobu žalobcu zamietol. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia možno považovať za nezákonné rozhodnutie vzhľadom na to, že v súdnom konaní bol vynesenej oslobodzujúci rozsudok. Pokiaľ išlo o žalobcom uplatnený nárok v sume 75.759,26 eura z titulu ušlého zisku, súd prvej inštancie zistil, že tento nebol predbežne prerokovaný s ministerstvom, preto nebola splnená zákonná podmienka na to, aby mohol byť prejednaný súdom. K uplatnenej výške škody, ktorú žalobca žiadal priznať titulom trov právneho zastúpenia v trestnom konaní (v sume 2.200,- eur a 2.341,84 eura), súd prvej inštancie konštatoval, že svoju povinnosť tvrdenia splní žalobca v tom

prípade, ak presne vyšpecifikuje, z akých jednotlivých súm požadovaná suma pozostáva (v ktorý deň bol ten - ktorý úkon právnej služby vykonaný, o aký konkrétny právny úkon išlo a výšku odmeny). Takáto podrobná špecifikácia v žalobe je nevyhnutná z toho dôvodu, aby žalovaná vedela, k čomu presne sa má vyjadriť, pričom nemôže byť v prospech žalobcu, pokiaľ svoju povinnosť tvrdenia dostatočne určito nespĺní, čím znemožní žalovanej vyjadriť sa k uplatneným dielčím nárokom. Rovnaký záver podľa názoru súdu prvej inštancie platí aj pre skutkové tvrdenia ohľadne právneho titulu, z ktorého žalobca odvodzuje svoj nárok na náhradu škody. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca musí už v žalobe jednoznačne identifikovať rozhodnutie, resp. rozhodnutia, ktorými mu podľa neho bola spôsobená škoda. Žalobca ako nezákonné rozhodnutie označil uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, neoznačil aj ďalšie rozhodnutie, s ktorým môže byť spojená zodpovednosť štátu za škodu. Súd sa preto môže a musí vysporiadať iba s označeným rozhodnutím, v žiadnom prípade nemôže priznať nárok na náhradu škody, ktorý prípadne vyplýva z rozhodnutia, ktoré v žalobe ako právny titul označené nie je.

3. K povinnosti označiť dôkazy súd prvej inštancie uviedol, že nestačí, aby žalobca ako dôkaz označil iba celý súdny spis (v tomto prípade spis Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 1T/72/2008), ale je nevyhnutné, aby v prípade, že žalobca chce ako dôkaz súdu predložiť niektorú listinu z tohto spisu, túto listinu jednoznačne označil (stačí uviesť len číslo listu). Nie je žiaden dôvod na to, aby sa súd a žalovaná strana oboznamovali s niekoľko tisíc stranovým trestným spisom, s listinami, ktoré s touto občianskoprávnou vecou žiadnym spôsobom nesúvisia, a to len preto, že žalobca si nespĺnil základnú povinnosť označiť dôkazy.

4. Vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu škody za väzbu vo výške 20.000,- eur súd prvej inštancie uviedol, že takýto nárok je v príčinnej súvislosti s tzv. rozhodnutím o väzbe (uznesenie o vzatí do väzby), žalobca však ako právny titul tvrdil výlučne uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia; netvrdil rozhodnutie o väzbe, z ktorého by prípadne mohol žalobcovi vyplývať nárok na náhradu škody. Škoda, ktorá žalobcovi prípadne vznikla v súvislosti s výkonom väzby, mohla vzniknúť len v príčinnej súvislosti s uznesením, ktorým bol žalobca v predmetnom trestnom konaní vzatý do väzby. Nakoľko žalobca nepreukázal príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím - uznesením o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia z 19. decembra 2007 a prípadnou škodou vo výške 20.000,- eur, súd nepovažoval žalobu v tejto časti za dôvodnú.

5. Nárok na náhradu škody titulom splácania úveru, zaplateného nájomného, plynu, elektriny, RTVS (platené v čase, keď sa žalobca nachádzal vo výkone väzby) nebol podľa súdu prvej inštancie dôvodný, pretože neexistovala príčinná súvislosť medzi zaplatením týchto súm a nezákonným rozhodnutím. Žalobca by bol povinný tieto platby uhrádzať aj v prípade, ak by voči nemu nebolo vedené trestné stíhanie. Pokiaľ žalobca žiadal vypočítať k týmto platbám matku P. W., súd nevykonal dôkaz jej výsluchom, nakoľko sa tento dôkaz týkal okolnosti nepodstatnej pre rozhodnutie, a to vzhľadom na dôvody zamietnutia žaloby v tejto časti uplatneného nároku.

6. Žalobca si uplatnil nárok na zaplatenie sumy 24.000,- eur ako nemajetkovej ujmy, avšak podľa názoru súdu prvej inštancie ho žiadnym spôsobom nepreukázal. V žalobe sa žalobca obmedzil len na všeobecné konštatovania, že žil v malom meste, kde ho každý poznal, prišiel o všetky podnikateľské aktivity, jeho rodina bola spoločne s ním nezákonným trestným stíhaním značne poškodená, že jeho rodina sa rozpadla, zostalo mu len niekoľko priateľov, bol spájaný s človekom, ktorý bol považovaný za významnú závadovú osobu v regióne. Jediný dôkaz, ktorý smeroval k preukázaniu nemajetkovej ujmy, bol výsluch brata žalobcu P. W.. Tento svedok však podstatnú časť svojej výpovede venoval opisu škôd, ktoré žalobcovi nespôsobil štát, ale iná fyzická osoba/iné fyzické osoby. Ak svedok zmienil, že vzťah žalobcu a jeho priateľky skončil a je „na bode mrazu“, z tohto nemožno vyvodit', že dôvodom ukončenia vzťahu medzi žalobcom a jeho priateľkou bolo práve to, že sa proti žalobcovi viedlo trestné stíhanie. Podľa názoru súdu, ak by mal niekto vedomosť o tom, prečo žalobca s priateľkou, s ktorou žil, nie je vo vzťahu, bola by to práve bývalá priateľka žalobcu, a nie svedok.

7. Proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica podal žalobca odvolanie, o ktorom Krajský súd v

Trenčín rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. Poukazujúc na čl. 8 a § 149 až 154 Civilného sporového poriadku odvolací súd uviedol, že strany sporu sú povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podprieť svoje tvrdenia dôkazmi, Tieto skutkové tvrdenia, ako aj návrhy na vykonanie dôkazov na ich preukázanie, sú prostriedkami procesného útoku, resp. obrany a ako také musia byť stranami sporu uplatnené včas, najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Povinnosťou žalobcu je nielen tvrdiť skutkové okolnosti, z ktorých svoj nárok odvodzuje a ktoré sú určené obsahom hmotnoprávnej normy, ale je zároveň povinný označiť a predložiť súdu dôkazy na preukázanie pravdivosti svojich tvrdení. Každá strana tvrdí a dokazuje tie skutkové okolnosti, z ktorých jej právo vyplýva a protistrana naopak tvrdí a dokazuje skutočnosti, ktoré toto právo vylučujú alebo zabráňujú jeho uplatniteľnosti. Dôsledky neunesenia dôkazného bremena sa potom riadia jednoduchým pravidlom neúspechu v spore stíhajúcim tú stranu, ktorá bola zodpovedná za preukázanie práva v jej prospech. Pokiaľ teda žalobca v konaní nepreukáže pravdivosť ale ani nepravdivosť skutočností svedčiacich o existencii jeho hmotnoprávneho nároku, súd nemôže rozhodnúť na základe ľubovôle, ale len cestou aplikácie princípov dôkazného bremena, t.j. žalobu zamietne pre neunesenie dôkazného bremena žalobcom.

8. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú námietku žalobcu, že súd nevykonal navrhovaný dôkaz, a to pripojenie trestného spisu, čím žalobcovi odňal právo na spravodlivý proces. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (bod 20.) vyplýva, že súd vykonal oboznámenie trestného spisu sp. zn. 1T/72/2008 a listinných dôkazov z neho vyplývajúcich, ktoré označil žalobca. Konanie preto netrpí vadou spôsobujúcou žalobcovi odňatie práva na spravodlivý proces. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že bolo povinnosťou žalobcu, aby presne špecifikoval náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré žalobcovi vznikli v trestnom konaní, a to uvedením jednotlivých úkonov právnej pomoci a dňa, v ktorý bol konkrétny úkon urobený, uvedením výšky odmeny a jednotlivých činností právneho zástupcu. Pre posúdenie uvedeného nároku je potrebné vyhodnotiť účelnosť jednotlivých úkonov, porovnať výšku sadzby s vyhláškou č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Žalobca však nešpecifikoval jednotlivé úkony právneho zastúpenia, nepredložil relevantné listinné dôkazy, preto súd prvej inštancie nemohol posúdiť ich účelnosť.

9. K nepreukázaniu nemajetkovej ujmy, ktorá mala žalobcovi vzniknúť nezákonným trestným stíhaním, odvolací súd uviedol, že pre vyvodenie zodpovednosti štátu za vznik nemajetkovej ujmy v súvislosti s nezákonným rozhodnutím musia byť splnené tri zákonné podmienky, a to existencia nezákonného rozhodnutia, resp. rozhodnutia, ktoré bolo pre nezákonnosť zrušené, vznik ujmy v nemajetkovej sfére poškodenej osoby a existencia príčinnej súvislosti medzi vydaním nezákonného rozhodnutia a vznikom nemajetkovej ujmy. Žalobca nárok na náhradu nemajetkovej ujmy založil na tvrdení, že žil v malom meste, kde ho každý poznal, prišiel o všetky podnikateľské aktivity, rozpadla sa mu rodina. Proces dokazovania je v civilnom sporovom konaní vybudovaný výlučne na princípe prejednávacom a na princípe kontradiktórnosti; súd má tak obmedzenú dôkaznú iniciatívu a táto sa presúva na procesné strany. O prostriedkoch procesného útoku a prostriedkoch procesnej obrany bol žalobca riadne poučený. S výnimkou návrhu na výsluch svedka P. W. žalobca v konaní iné dôkazy nenavrhol ani neoznačil. Odvolací súd uzavrel, že v danej veci žalobca dôkazné bremeno ohľadne ním tvrdených skutočností neunesol. Nezákonné rozhodnutie podľa tvrdení žalobcu malo žalobcu poškodiť v osobnom živote, kedy došlo k rozpadu jeho rodiny. Na preukázanie tvrdení však nenavrhol vykonať žiaden dôkaz. Nebolo preukázané, že došlo k rozpadu vzťahu žalobcu a jeho priateľky v súvislosti s nezákonným rozhodnutím, teda žalobca nepreukázal ujmu v bývalom partnerskom vzťahu. Tvrdenie žalobcu, že došlo k jeho opovrhnutiu, bez tvrdenia ďalších skutkových okolností, preukázané v konaní nebolo. Len samotná tvrdená skutková okolnosť bez ďalšieho nezakladá nárok na nemajetkovú ujmu. Pokiaľ žalobca v odvolaní namietal, že súd na preukázanie nemajetkovej ujmy nevykonal výsluch matky žalobcu P. W., odvolací súd z obsahu spisu ako i zo zápisnice z pojednávania zistil, že súd vyhlásil dokazovanie za skončené, keď strany sporu nenavrhl vykonanie ďalších dôkazov. Preto návrh žalobcu na vykonanie výsluchu svedkyne nie je podľa odvolacieho súdu s poukazom na ustanovenie § 366 Civilného sporového poriadku možné ako novotu pripustiť. Žalobcovi nebránila žiadna skutočnosť navrhnúť vykonanie výsluchu svedkyne v priebehu konania pred súdom prvej inštancie.

10. K námietke žalobcu, že žalovaný skutkové tvrdenia ohľadne ujmy žalobcu spôsobenej nezákonným rozhodnutím žiadnym spôsobom nerozporoval, odvolací súd poukázal na to, že žalovaný v celom konaní argumentoval tým, že žaloba je v celom rozsahu nedôvodná, že nie je preukázané, že došlo k neoprávnenému zásahu do osobnosti ani nie je preukázaná príčinná súvislosť medzi vydanými rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní a zhoršením sociálnych väzieb žalobcu. Namietal tak nielen samotnú zodpovednosť štátu za škodu (nemajetkovú ujmu) spôsobenú nezákonným trestným stíhaním, ale aj uplatňovaný spôsob a rozsah náhrady škody - nemajetkovej ujmy.

11. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca dovolanie a navrhol napadnutý rozsudok spolu s rozsudkom súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Existenciu dovolacieho dôvodu vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a c) Civilného sporového poriadku, pretože napadnutý rozsudok podľa jeho názoru spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Namietal tiež porušenie práva na spravodlivý proces, ktorého obsahom je aj právo strany na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Poukazoval na zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá má však svoje limity vyjadrené vo viazanosti súdu skutkovým stavom veci a v neprípustnosti eklektického výberu dôkazov smerujúcich k jednostranným záverom. Podľa jeho názoru súdy oboch inštancií práve takýto eklektický výber dôkazov vykonali s jasným nepovšimnutím všetkých dôkazov svedčiacich v prospech žalobcu. Poukazoval na to, že súd prvej inštancie neoboznámil celý trestný spis, z ktorého jednoznačne vyplývalo, že bolo voči nemu vznesené obvinenie, že sa jednalo o povinnú obhajobu, že uznesenie o vznesení obvinenia napadol sťažnosťou, rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica bol uznaný za vinného, podal opravný prostriedok, ktorému odvolací súd vyhovel a následne bol spod obžaloby oslobodený. Uviedol, že žiadosť o mimosúdne vysporiadanie si riadne uplatnil, vyčísлил nárok za väzbu, uplatnil trovy právneho zastúpenia, ktoré preukázal faktúrou, uplatnil si škodu na nájomnom, za splácanie úveru, plynu, elektriny a RTVS a uplatnil si aj ušlý zisk z podnikania ako nemajetkovú ujmu. Pred trestným stíhaním žil bezúhonne, podnikal a osem rokov trvalo vykonštruované trestné stíhanie, ktoré bolo ukončené oslobodzujúcim rozsudkom.

12. Tvrdenie súdu, že ako právny titul označil uznesenie o začatí trestného stíhania, podľa žalobcu neobstojí, pretože poukazoval na celé trestné stíhanie, na rozsudok, ktorým bol uznaný za vinného a následne na rozhodnutie, ktorým bol oslobodený spod obžaloby. Tiež poukazoval na rozhodnutie o vzatí do väzby aj na prepustenie z väzby, tieto listiny boli súčasťou spisu OS PB 1T/72/2008, ktorý zrejme pre jeho rozsiahlosť súd neoboznámil.

13. Pokiaľ išlo o uplatnenú náhradu škody za trovy obhajoby, tieto žalobca preukázal faktúrami a pokiaľ by bol oboznámený celý trestný spis, bolo by potvrdené jednotlivé špecifikovanie úkonov. K dopadu trestného stíhania na jeho osobu žiadal vypočít' svoju matku, čo súd nepovažoval za potrebné a odmietol to. Potvrdzujúcim rozsudkom odvolací súd žalobcovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa názoru žalobcu bolo jednoznačne preukázané, že škoda, ktorá mu vznikla, bola v príčinnej súvislosti s väzobným stíhaním, a teda nezákonným rozhodnutím; trovy trestného konania boli teda uplatňované a preukázané v súlade s trestným spisom.

14. Súd nemusí vykonať všetky navrhované dôkazy, bolo však povinnosťou súdu riadne vysvetliť, prečo navrhnuté dôkazy nevykonali, a teda prečo neoboznámil celý trestný spis. Súdy oboch inštancií nevyhodnotili a nevysporiadali sa ani s jedným z dôkazov, ktoré svedčili v jeho prospech (uznesenie o vznesení obvinenia, uznesenie o vzatí do väzby, sťažnosti proti oboch rozhodnutiam, odsudzujúci rozsudok, dovolanie proti tomuto rozsudku, uznesenie krajského súdu, oslobodzujúci rozsudok).

15. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřila.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku) strana

sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 Civilného sporového poriadku) skúmal prípustnosť dovolania a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá Civilného sporového poriadku) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

17. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

18. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

19. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

20. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 Civilného sporového poriadku je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku.

21. Podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

22. Žalobca namietajúc porušenie práva na spravodlivý proces, a tým vyvodzujúc prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, poukazoval na právo strany na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, namietal svojvoľné hodnotenie dôkazov (ignorovanie dôkazov svedčiacich v jeho prospech), neoboznámenie celého trestného spisu, ako aj chýbajúce odôvodnenie odmietnutia vykonania navrhnutých dôkazov a neoboznámenia trestného spisu.

23. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého

spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, a II. ÚS 251/03). K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

24. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Zároveň je potrebné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 78/05).

25. Posudzujúc napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie vo vzťahu k naplneniu práva strany sporu na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že tak odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie, sa vysporiadali s právne relevantnou argumentáciou žalobcu adekvátne a preskúmateľne. Odôvodnenie rozhodnutí oboch súdov nižšej inštancie obsahuje dostatočne zrozumiteľné vysvetlenie posúdenia nároku žalobcu na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktorý žalobca odvodzoval od nezákonného trestného stíhania, pričom z rozhodnutia súdu prvej inštancie je nepochybne zrejmé, akým spôsobom posudzoval existenciu podmienok pre každý čiastkový nárok uplatnený žalobcom, ako vyhodnotil jednotlivé dôkazy podstatné pre rozhodnutie veci, a tiež z akého dôvodu niektoré navrhnuté dôkazy nevykonal.

26. Podstatnú argumentáciu žalobcu v podanom dovolaní tvoria námietky smerujúce svojvoľnému hodnoteniu dôkazov, ako aj k ich nevykonaniu, k čomu dovolací súd uvádza, že uvedená námietka dovolateľa nie je spôsobilou založiť prípustnosť dovolania, nakoľko ju bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

27. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a

druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 Civilného sporového poriadku viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu, ale kontrola postupu súdu pri procese jeho zisťovania (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Vady takého charakteru však dovolací súd v prejednávanej veci nezistil.

28. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie obsahujú riadne odôvodnenie týkajúce sa hodnotenia dôkazov, ako aj uvedenie dôvodov, pre ktoré súd nepovažoval za účelné alebo za možné navrhovaný dôkaz vykonať. K opakovanej námietke žalobcu, že okresný súd neoboznámil celý trestný spis Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 1T/72/2008, dovolací súd uvádza, že zákonné možnosti a spôsob vykonania tohto navrhovaného dôkazu súd prvej inštancie riadne ozrejmil v odôvodnení svojho rozhodnutia a tejto námietke žalobcu venoval náležitú pozornosť aj odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Súdy oboch inštancií sa riadne zaoberali preukázaním vzniknutej škody a nemajetkovej ujmy a myšlienkový proces hodnotenia dôkazov predložených žalobcom v odôvodnení svojich rozhodnutí náležite ozrejmili. Dovolací súd nezistil žiadne závažné deficity v procese vykonania dôkazov a s tvrdením žalobcu o ich svojvoľnom hodnotení sa nemôže stotožniť. Námietky dovolateľa majú skôr povahu nespokojnosti so samotným výsledkom hodnotenia dôkazov, keďže závery a skutkové ustálenia súdu nevyzneli v jeho prospech.

29. Nemožno považovať za procesnú vadu konania skutočnosť, že dovolateľ sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnil a že odvolací súd nehodnotil dôkazy a neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasil a nestotožnil sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

30. Žalobca vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a c) Civilného sporového poriadku.

31. Podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

32. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

33. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 Civilného sporového poriadku).

34. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia

odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 432 až § 435 Civilného sporového poriadku.

35. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku).

36. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnou (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

37. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnú otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (pozri napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017, 8Cdo/100/2019). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnú otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; zákonodarcia túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

38. V úvode podaného dovolania žalobca výslovne poukázal na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) a c) Civilného sporového poriadku, z ktorého vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania, následne však konkrétne právne posúdenie, na ktorom odvolací súd založil svoje rozhodnutie a s ktorým žalobca nesúhlasí, v celom texte dovolania nešpecifikoval. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku, by mal dovolateľ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a napokon uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v citovanom ustanovení (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017).

39. Dovolací súd poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. apríla 2022 sp. zn. I. ÚS 215/2022, ktorý uviedol, že „k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku ústavný súd považuje za potrebné dodať, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto, aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie vecí, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky.“ (I. ÚS 115/2020).“

40. V preskúmvanej veci podľa názoru dovolacieho súdu nemožno prijať iný záver, ako ten, že žalobca uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku (nesprávne právne posúdenie vecí odvolacím súdom) nevymedzil spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku; nenastolil, neformuloval, nepomenoval právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ani neuviedol, v čom spočíva nesprávnosť jej riešenia, ale iba predostrel skutkové tvrdenia spochybňujúce správnosť rozhodnutí súdov nižších inštancií, hoci dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 Civilného sporového poriadku).

41. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu v časti, v ktorej namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku odmietol podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie vecí v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku odmietol podľa § 447 písm. f) Civilného sporového poriadku ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

42. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku).

43. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.